

Аналізуючи переклад роману «Бути жінкою і не померти, намагаючись залишитися нею», ми зробили висновок про те, що прямий відповідник цього слова, напевне, здався перекладачкам занадто грубим, оскільки вислів «*qué coño te importa*», який означає «не мати для когось значення», було відтворено шляхом заміни сталим висловом «яке [тобі] в біса діло», еквівалентним за значенням, але більш нейтральним за тональністю:

... a tí *qué coño te importa* donde voy o no voy en Navidad [7, с. 100]. – ... а тобі *яке в біса діло*, як я проведу ці дні? [3, с. 60]

Разом з тим, така перекладацька трансформація здається нам доцільною, оскільки для вдалого відтворення емоції, висловленої у цій репліці, буквальный переклад кожного слова зовсім не є обов'язковим.

У наступному ж фрагменті оригіналу слово «*coño*» грає роль вигук, який виражає роздратування. Втім, неважко переконатися, що у перекладі вигук відтворено не було; емоцію ж, яку виражає ця фраза, було передано за допомогою підсилювально-видільних часток «та» і «вже»:

¡Qué te bañes, *coño*! [7, с. 24] – *Та йди вже купатися!* [3, с. 40]

Відтак, здійснений аналіз дає нам змогу сформулювати певні висновки. На наш погляд, опрацьований нами матеріал свідчить про те, що наразі в українському художньому перекладі існує помітна тенденція до пом'якшення, а нерідко навіть і нейтралізації обценізмів. Такий перекладацький підхід, напевне, можна пояснити тим, що наявність у тексті перекладу прямих українських відповідників іспанськомовних обценізмів, вжитих в оригіналі, зумовила би його значну вульгаризацію. Нам здається, що самий факт уникнення таких прямих відповідників не становить загрози для збереження адекватності перекладу, оскільки ступінь експресивності цих обценізмів у мові оригіналу, тобто, в іспанській мові, є значно нижчим, ніж ступінь експресивності аналогічних обценізмів в українській мові. Разом із тим, відтворення обценізму, який належить до пласту емоційно забарвленої лексики, за допомогою емоційно нейтрального відповідника є, на нашу думку, перешкодою для адекватного сприйняття тексту перекладу. Українська мова багата на стилістично забарвлені слова та вислови, які при цьому не є грубими, а відтак, на наше переконання, емоцію, виражену в оригіналі обценізмом, доцільніше було б відтворювати у перекладі через стилістично забарвлені слова або усталені вислови, аніж шляхом повної нейтралізації перекладу.

Література:

1. Жельвис В. И. Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира: научное издание. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Научно-издательский центр «Ладомир», 2001. – 352 с.
2. Оржеховський С. Політика лайки: чи можливий мат у солов'їній мові? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.prostory.net.ua/ua/articles/481-2012-01-23-12-58-29>
3. Ріко-Годой К. Бути жінкою і не померти, намагаючись залишитися нею: Роман. – Перекл. з ісп. Г. Верба та Н. Хижняк // «Всесвіт», 2011. – № 1–2. – С. 33–118.
4. Ставицька Л. О. Українська мова без табу / Л. О. Ставицька. – К.: Критика, 2008. – 454 с.
5. Lucas, A.: ¡Qué bien sienta soltar un taco! [Recurso electrónico]. – Modo de acceso: URL: <http://www.elmundo.es/magazine/2003/203/1060873003.html>
6. Pamies, A., Manjón, F. J., Luque Durán, J.: Diccionarios del insulto. – Península, 2000.
7. Rico-Godoy, C.: Cómo ser una mujer y no morir en el intento. – Madrid: Ediciones Tema de Hoy, S.A. – 196 pp.

УДК 378:37.032

Л. В. Мельник,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

ДО ПИТАННЯ ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ

У статті подано стислий огляд підходів до визначення поняття «інтертекстуальність». Інтертекстуальність визначається як вкраплення в текст інших текстів у вигляді цитат, аллюзій та ремінісценцій.

Ключові поняття: інтертекстуальність, переклад, стилізація, цитата.

В статті представлений короткий теоретичний огляд визначення поняття «інтертекстуальність». Інтертекстуальність визначається як включення в текст інших текстів у вигляді цитат, аллюзій та ремінісценцій.

Ключевые слова: интертекстуальность, перевод, стилизация, цитата.

This article represents a brief theoretical overview on the definition of «intertextuality». The article deals with the terms *intertext* and *intertextuality* as it is treated in modern communicative linguistics. Special attention has been paid to the formation of intertextual ties of «text in text» and «text within texts» types. The approaches to the definition of the category of intertextuality are suggested. Intertextuality is defined as interspersing a text with other texts in the form of quotations, allusions and reminiscences. The original essence of the term «intertextuality», introduced into linguistic usage by poststructuralist Julia Kristeva as the synthesis of structural semiotics and plurality of meanings in every belles-lettres text, is considered. An emphasis is laid on the elucidation of the conventionally used in linguistics terms, for the nomination of which the term «intertextuality» is applied for the modish purpose.

The relevance of the given research is caused by the general tendency of combined researches in linguistics which foresee analysis of the whole body of external and internal connections of a text of fiction and means of their realization in the explicitly intertextual process of functioning of the text. The aim of the paper is an attempt to define basic regulation for the linguistic theory of intertextuality, which preconditions scientific novelty the paper.

Key words: definition «intertextuality», intertext, translation, stylistics, allusion, reminiscence, quotation.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики тексту інтертекстуальність визнається умовою існування будь-якого тексту. Інтертекстуальні зв'язки в тексті мають свою специфіку, виконують особливі функції в кожному конкретному тексті. Існуючи як універсальна текстова категорія та водночас основний принцип сучасної культури постмодернізму, інтертекстуальність при цьому все ще не отримала повного та неупередженого висвітлення у роботах лінгвістів. Вивчення інтертекстуальних зв'язків можна здійснювати в різних текстах. Тенденція сучасної лінгвістики до проведення комплексних досліджень зумовлена великою зацікавленістю до вивчення інтертекстуальності. Під інтертекстуальністю ми розуміємо наявність у новому тексті стереотипних елементів, образів, ситуацій, що взяті з творів інших авторів [6]. Незважаючи

на те, що за останні роки в Україні та за її межами з'явилося чимало праць присвячених питанням інтертекстуальності й інтертексту, в яких ці явища розглядаються в різних своїх проявах, у дослідженні міжтекстових взаємодій не досягнуто повної узгодженості. Комплексне вивчення інтертекстуальності й інтертексту в сучасній комунікативній лінгвістиці продовжується, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Метою статті є узагальнення основних підходів до розуміння терміну «інтертекстуальності», виявлення й обґрунтування інтертекстуальних зв'язків під час перекладу художніх текстів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основи лінгвістичних досліджень інтертекстуальності були закладені працями представників постструктуралістської школи Ю. Кристєвою і Р. Бартом і семіотичної школи М. Ріффатером і Дж. Калером. Підґрунтям для перекладознавчого аналізу інтертекстуальних одиниць, які мають характер реалій є концепція перекладу національних слів-реалій Р. Зорівчак, С. Влахова, С. Флоріна. Аналіз способів перекладу цитатних імен базується на дослідженнях В. Виноградова, А. Гудманяна, О. Смирнова, С. Влахова, С. Флоріна та ін. До проблеми множинних зв'язків тексту з іншими текстами зверталися І. Арнольд, М. Бахтін, А. Беннет, І. Бітенська, Р. Богранд, В. Виноградов, Ж. Дерріда, У. Еко, І. Ільїн, Н. Купіна, К. Леві-Стросс, М. Ріффатер, О. Розеншток-Хюсі, С. Фіш, М. Фуко, Р. Якобсон та інші.

Виклад основного матеріалу. Термін «інтертекстуальність» запровадила 1967 року Ю. Кристєва, і в найзагальнішому сенсі (як підказує внутрішня форма цього терміна) він означає зв'язок тексту з іншими текстами. Ю. Кристєва сформулювала свою концепцію на ґрунті переосмислення відомої праці М. Бахтіна «*Проблема змісту, матеріалу і форми в словесній художній творчості*», де автор говорить про поліфонічність літератури і про «діалог» тексту з іншими текстами та жанрами. Ю. Кристєва окреслила інтертекстуальність як «текстуальну інтеракцію, що відбувається всередині окремого тексту» [7]. Ідею діалогічності тексту розвинув російській філолог Ю. Лотман, автор теорії про семіосферу культури. Ю. Лотман трактує діалогічність ширше, ніж М. Бахтін: до семіосфери культури належать усі тексти, у тому числі й невербальні. Текст, за Ю. Лотманом, «постає перед нами не як реалізація повідомлення якоюсь однією мовою, а як складна структура, що містить різноманітні коди, здатні трансформувати отримувані повідомлення й породжувати нові... У зв'язку з цим змінюється уявлення про стосунок споживача і тексту. Замість формули «споживач декодує текст» можлива точніша – «споживач спілкується з текстом» [8].

Поняття «інтертекстуальність» доволі багатоаспектне, і конкретне його трактування істотно різниться залежно від теоретичних і філософських установок, якими керується у своїх дослідженнях той чи інший науковець. Спільним для всіх є лише постулат, що кожний текст – це «реакція» на попередні тексти. Найбільш поширене визначення понять «інтертекстуальність» та «інтертекст» дав Р. Барт: «Кожний текст – це інтертекст; інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більш чи менш пізнаваних формах: тексти попередньої культури і тексти довоколишньої культури. Кожний текст – це нове полотно зі старих цитат. Уривки культурних кодів, формул, ритмічних структур, фрагменти соціолектів тощо – усе це поглинуто текстом і перемішано в ньому, оскільки завжди до тексту й навколо нього існує мова. Як доконечна передумова для будь-якого тексту,

інтертекстуальність не може зводитися до проблеми джерел і впливів; це загальне поле анонімних формул, чиє походження рідко можна виявити, несвідомих чи автоматичних цитат, що наводяться без лапок» [1, с. 78]. Для Р. Барта кожен твір має свій «текст», залежить від нього й без тексту існувати не може, як не може «існувати кометний шлейф без комети», при цьому відношення твору до тексту завжди носить активний характер [1]. Бартівський текст можна охарактеризувати як різновид інтертексту Ю. Кристєвої. Текст постає нерозрізною сукупністю культурних смислів, якими пронизаний твір. Для того, щоб впорядкувати текстову множинність, зробити її досяжною для аналітичної об'єктивації, дослідник вводить поняття коду. Бартівський «код» – асоціативне поле коннотацій до яких відсилають фрази твору, «трамплін інтертекстуальності», діапазон, в якому розгортаються численні культурні «голоси», що сплітаються в текст. » Код – це перспектива цитат, зіткана зі структур, це осколки того, що вже було читане, здійснене, пережите; код – це слід цього вже, який відсилає до написаного раніше». [3, 45]. Така множинність культурних, історичних кодів, смислів впорядковується та фокусується, на думку Р. Барта, у визначеній точці, якою виявляється не автор, а читач. Саме читач постає творцем тексту. Отже, текст набуває єдності не у своєму походженні, а лише за своїм призначенням. Народження читача обумовлюється «смертю автора».

Окрему цінність для дослідження інтертекстуальності в семіотичній школі мають ідеї Ріффатера. Він розглядає категорію інтертекстуальності на основі семіотичного трикутника Г. Фреге. Вершини цього трикутника відповідають тексту, інтертексту, інтерпретанті. Інтертекстуальність не функціонує, а значить не отримує текстуальності, якщо читання від тексту до інтертексту не проходить через інтерпретанту. Саме завдяки цій інтерпретанті текст та інтертекст перетинаються. На думку М. Ріффатера, це дозволяє говорити, що текст та інтертекст не пов'язані між собою як «донор» і «реципієнт», а їх відношення не зводяться до примітивних уявлень «запозичень» і «впливів». Завдяки інтерпретанті відбувається перетин і взаємна трансформація смислів обох текстів і з'являється те, що М. Бахтін називає «смисловими гібридами» [2, с. 135].

Повертаючись до досліджень Р. Барта, слід зазначити, що дослідник визначає інтертекстуальність не лише як міжтекстовий зв'язок «текст у тексті», але і «текст між текстами». На його думку, текст не можна розглядати як завершений продукт, а лише як безперервну взаємодію між текстами, висловлюваннями, символами, іменами, цитатами тощо. Узятий окремо текст є між текстом по відношенню до якогось іншого тексту. Пошуки «джерел» і «впливів» відповідають міфу про «філіацію творів», текст же утворюється із анонімних, невловимих і разом з тим вже відомих цитат [1].

В ході інтертекстуального аналізу простежені та класифіковані основні джерела цитувань (цитатні імена, цитати інтернаціонального походження), що слугували основою типологізації інтертекстуальних одиниць. Головна функція власних цитатних імен в текстах – сприяти створенню ситуації гри та іронії, для реалізації яких застосовуються такі прийоми: розташування поруч імен реально-історичних осіб різних епох в одній часово-просторовій площині; викривлене написання імен реально-історичних осіб; перелік імен реально-історичних осіб за принципом звукової подібності. Порівняльний аналіз показує, що власні цитатні імена поділяються на такі підгрупи: топоніми, імена відомих людей та історичних осіб, назви газет, журналів, літературних та інших творів мистецтва, культурні явища, речі, котрі пов'язані з відомими брендами або назви цих брендів [5].

Дані підгрупи перекладаються у такі способи:

– **транскодування:**

... discussing the half-million Fulham flat she's about to buy... –... обговорюючи квартиру у Фулемі вартістю півмільйона, яку вона збиралася купити...

Автор підкреслює винятковість цієї квартири, бо вона знаходиться в престижному районі Лондона Фулемі. Ця назва тут фігурує, щоб ще раз наголосити на сучасних примхах суспільства. Тож можна спостерігати поетичну функцію інтертексту.

... when he went to Ibiza... —... коли він поїхав на Ібіцу...

Поетична функція. Назва острова, пов'язана з модними вечірками, що мають місце на даному острові, підкреслює фінансову спроможність героя їздити туди.

... The phone rang in Tyler's rented house Paper Street... —... Телефон дзвенить у домі на Пейпер-стріт, орендованому Тайлером...

— транскодування з поясненням цитатного потенціалу в коментарі:

Air Harbor International — Гарбор (міжнародний аеропорт Мінеаполіса)

O'Hare — О'Гара (Коментар: аеропорт Чикаго)

— компенсація:

... *Morecambe and Wise* or *John Noakes and Valerie Singleton in the Blue Peter House*... —... Лорел і Харді на канікулах...

В даному прикладі спостерігається протиставлення двох культур, а саме британської та американської, це чітко показують назви міст двох країн. В перекладі спостерігається зміщення цього протиставлення на особисті імена *Лорел та Харді*, бо Олівер Харді американського походження, а Стен Лорел — британського, а разом вони утворили комічний дует [11].

З точки зору перекладацьких підходів цитати з національних літератур доцільно згрупувати таким чином: 1) цитати з творчості «сильних» або «хрестоматійних», авторів; 2) цитати з творчості менш знайомих авторів.

Цитати з творчості «сильних» авторів розраховані на масового читача і спрацьовують як «готові блоки», що миттєво впізнаються. Цитати з творчості менш знайомих авторів спрямовані на «втаємниченого» читача, читача-поціновувача, потребують більших зусиль в їх розшифруванні, але й дарують більшу «радість відкриття». Перекладацькі підходи мають враховувати це розрізнення. Проте на практиці чіткої перекладацької позиції стосовно передачі цитат із національних літератур не спостерігається. Цитати в основному передаються способом точного відтворення лексичного матеріалу, що може супроводжуватися поясненням у коментарі джерела цитати та інколи — її художнього навантаження, зокрема: *«Від брудної, каламутної води пливе між ногами, спалахують блискавки, благодатна пора наступає, зривається»* — *«The ground beneath their feet flows with muddy water, lightning flashes, blessed times are coming, there's thunder»* (*«The last two phrases are a quote from Ivan Franko's well-known poem «Hrymyt»: «Thunder! A blessed time is approaching.» The poet speaks metaphorically about a revolution»*).

Супровід цитати коментарем заохочує читача до інтерпретаційних зусиль та до співтворчості, але в світлі постмодерністської поетики коментар виглядає як штучний спосіб активізації читачів, що руйнує «радість впізнавання», або «відкриття», даровану читачам тексту оригіналу, — одну з головних приваб постмодерністського тексту.

З огляду на такі застереження в набагато вигіднішому світлі постає теорія пошуку функціональних відповідників цитат у культурі-реципієнті. Одним зі шляхів пошуку таких відповідників може бути застосування теорії архетипів та національного позасвідомого, в основі якої лежить віднайдення спільних точок у двох художніх системах, які можуть підняти переклад до рівня світового позасвідомого [4].

В українському постмодернізмі тоталітарна мова радянського періоду є об'єктом іронічного обігрування та деконструкції. Вирішальним фактором при перекладі цитат з тоталітарної мови радянського періоду є передача ідеологічної семи. В аналізованих прикладах це досягається такими способами:

— шляхом збереження слів з ідеологічним навантаженням, які набули поширення за часів існування СРСР (так званих інтернаціональних радянців) і є для читача перекладу маркерами радянської ідеології, зокрема: *«Бо здавалося, що вірним шляхом кульгаш, товаришу, а виявилось — ні»* — *«For it seemed to you that you were limping in the right direction, comrade, but it turns out you weren't»*;

— шляхом експлікації змісту усічених літературних штампів, мовних кліше та аббревіатур, наприклад: *«Я все завжди робив згідно з лінією!»* — *«I've always followed the party line»*, *«Існують ще й інші канали. Від по-ве-де й не-ен-де до ре-бе і дурдому»* — *«And then there are other channels. From the District Police RVD to the Psychiatric PND, all the way to the good old KGB and the insane asylum»*.

Втім, як показує порівняльний аналіз, при перекладі цитат з тоталітарної мови часто є неможливо відтворити їх емотивно-асоціативний компонент, оскільки радянські ідеологи вже за своєю суттю є замкненою структурою, частиною тоталітарного світу, що здатен існувати лише за умови своєї ізоляваності й герметичності. Тому при перекладі таких цитат найпоширенішим способом є збереження контрасту між їх високим статусом поза контекстом твору та зниженим контекстом, у якому вони живаються автором [4].

Складність перекладу фольклорних цитат полягає в їх глибокому зануренні в національну культуру, здатності викликати широке коло асоціацій, пов'язаних зі складеним у даній культурі уявленням про національний фольклор з усією його образністю та символікою. Народнопісенні цитати в перекладі передаються такими способами: способом дослівного відтворення лексичного матеріалу: *«Бо наші предки — славні козаченки — горілкою будь-яку хворість виганяли»* — *«For our ancestors, the glorious Cossacks, used vodka to chase away any sickness»*; способом використання поетичних кліше (постійних епітетів тощо) / готових поетизмів з додаванням коментаря: *«Наші славні пращури інтенсивно зривали з себе й своїх нащадків чорні брови, карі очі, ніженькі білії, вустонька медовії й тому подібне націоналістичне причадалля»* — *«Our glorious ancestors intensively tore off themselves the black eyebrows, brown eyes, lily-white feet, honey-sweet lips and other nationalist paraphernalia»* (*«An allusion to the traditional signifiers of beauty in Ukrainian folk songs»*); способом відтворення деминутивності фольклорних форм лексичними засобами: *«пливуть лебедуки — пливуть»* — *«float little swans — float»*, *«ось так ми її голубоньку — лебідоньку»* — *«here this way we pull out our little pigeon — our little swan»*. Л.В. Грек зазначає, що найбільш придатний спосіб відтворення фольклорних цитат є передача їх за допомогою поетичних кліше. Такий спосіб сприяє виникненню асоціацій у цільового читача, а також свідчить про високий статус цитати, що часто контрастує зі зниженим контекстом [3].

Отже, інтертекстуальність є однією з характерних ознак мови художньої літератури. І хоча існує кілька підходів до вивчення інтертекстуальності, а також багато визначень даного поняття, проте спільним є той факт, що інтертекстуальність є важливим культурним явищем, яке стало ознакою сучасності та вимагає ґрунтовних досліджень у галузі перекладознавства.

Література:

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт ; [пер. с фр. Г. Косикова и др.; сост., общ. ред. и вступ. ст. Г. Косикова]. — М. : Прогресс, 1989. — 615 с.
2. Бахтин М. М. Слово в романе / М. М. Бахтин // Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет. — М. : Худож. лит., — 1975. — С. 72–133.
3. Грек Л.В. Интертекстуальність роману Дж. Джойса «Улісс» як перекладознавча проблема // Мандрівець: Видання Національного університету «Києво-Могилянська академія». — 2002. — № 6 (41). — С. 29–32.

4. Грек Л. В. Інтертекстуальність як проблема перекладу (на матеріалі англomовних перекладів української постмодерністської прози): Автореф. дис... канд. філол. наук: 11.02.16 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2006. – 18 с.
5. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. / Т. А. Єщенко. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – С. 182–187
6. Літературознавчий словник – довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія». – 1997. – 752 с.
7. Кристева Ю. Бахтин, слово, диалог, роман / Ю. Кристева ; [пер. с фр. Г.К. Косикова] // Весник Моск. ун-та. – Сер. 9: Филология. – 1995. – № 1. – С. 97–124.
8. Переломова О. С. Лінгвокультурні коди інтертекстуальності українського художнього дискурсу : діахронічний аспект : [монографія] / О. С. Переломова. – Суми : Вид-во СумДУ, 2008. – 208 с.
9. Daniela Caselli. Intertextuality in the Fiction and Criticism. – MUP2005. – Режим доступу : <http://en.wikipedia.org/wiki/Intertextuality>.
10. Kristeva Julia. Desire in Language: a Semiotic Approach to Literature and Art. – N.Y. : Columbia University Press, 1980. – Режим доступу : <http://en.wikipedia.org/wiki/Intertextuality>.
11. <http://en.wikipedia.org/wiki/Intertextuality>

УДК УДК 811.11:81'25

Н. А. Мельник, Л. С. Козуб,

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У статті аналізуються основні випадки і способи перекладу англійської ветеринарної лексики. Особлива увага звертається на переклад науково-технічних термінів, які використовуються у сфері ветеринарної медицини.

Ключові слова: термін, ветеринарна медицина, багатокomпонентні терміни, складні терміни, модель.

В статье анализируются основные случаи и способы перевода английской ветеринарной лексики. Особое внимание обращается на перевод научно-технических терминов, используемых в сфере ветеринарной медицины.

Ключевые слова: термин, ветеринарная медицина, многокомпонентные термины, сложные термины, модель.

The article deals with the main cases and ways of translating of English veterinary terms, in particular scientific and technical terms used in the field of veterinary medicine. Studies of scientific and technical translation are very important, especially the translation of terminology, which is related to medicine, as this area is rapidly developing, new terms appear that require adequate translation into Ukrainian. For submitting an adequate translation, a translator must be familiar with the relevant area of science or technology and be aware of special terminology. The analysis revealed that most terms used in the field of veterinary medicine are multicomponent. Analytical phase (i.e. the translation of components of the analyzed terms) plays an important role in rendering the above-mentioned terms from one language into another. It is necessary to correctly identify the components of a complex term, because they can be not only words, but also phrases that make up the complex term. Special attention in the article is paid to suffixes and prefixes of Greek and Latin origin, which often constitute veterinary medicine terms. Most of the analyzed terms consist of the following models: Noun plus Noun, Noun plus Participle II, Adjective plus Participle II plus Noun, Numeral plus Participle II plus Noun. The words which do not have match terms in the language of translation are rendered into another language descriptively. The main task for specialists who try to convey a message of a technical nature is most accurately convey all the properties and parameters that the term characterizes.

Keywords: term, veterinary medicine, multicomponent terms, complex terms, model.

У словниковому складі мови велике місце належить термінологічній лексиці, кількість якої постійно зростає. На сьогодні існує багато дослідницьких робіт, які стосуються перекладу технічної та наукової термінології українською мовою, проте недостатньо розкрито проблему перекладу специфічної термінології, зокрема ветеринарної медицини. Існує необхідність розробити систему правил, які могли б допомогти при перекладі зазначеної термінології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню різних аспектів окремих терміносистем присвячено праці багатьох науковців, зокрема: Л. Ю. Зубової, Т. Р. Кияка, В. Н. Комісарова, Я. І. Рецкера, І. В. Арнольд, Д. В. Самойлова та інших. Питання медичної термінології, серед яких визначення способів її творення, аналізували А. В. Боцман, Г. А. Краковецька, Я. Ю. Вакалюк, Л. В. Дубровін, О. Б. Петрова. Становленню специфіки функціонування іншомовних медичних термінів приділяв увагу У. Лабов.

Виклад основного матеріалу. Термін – це слово або усталене словосполучення, що чітко й однозначно позначає наукове чи спеціальне поняття. Термін не називає поняття, як звичайне слово, а, навпаки, поняття приписується терміну, додається до нього. У цій різниці вбачається відома конвенційність терміна, яка полягає в тому, що вчені або фахівці тієї чи іншої галузі домовляються, що розуміти, яке поняття вкладати в той чи інший термін.

Галузеві термінології (тобто сукупність термінів конкретних галузей) називають терміносистемами, або термінологічними системами. Системність термінології зумовлена двома типами зв'язків, які надають множинам термінів системного характеру:

1) логічними зв'язками (якщо між поняттями певної науки існують системні логічні зв'язки – а вони є в кожній науці, – то терміни, які називають ці поняття, мають теж бути системно пов'язаними);

2) мовними зв'язками (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, а відповідно їм властиві всі ті зв'язки, які характерні для загальноживаних слів – синонімічні, антонімічні, словотвірні, підсемінічні, граматичні, родо-видові та інші) [6, с. 204].

Таким чином, термінологія – це не хаотична множина слів, а організована на логічному й мовному рівні система спеціальних назв. Термінологія виконує такі основні функції: позначає наукові поняття і задовільняє потреби спілкування фахівців, за умови, якщо вона є загальноприйнята, унормована, відповідає основним вимогам, що висуваються до термінів.

Термін, за визначенням Б. Н. Головіна, – це слово чи словосполучення, які мають спеціальне значення, формують і виражають професійні поняття про наукові та професійно-технічні об'єкти та відносини між ними [2]. Оволодіння науковими знаннями неможливе без вивчення термінів та їх понять. Термін фіксує знання про спеціальний предмет, явище чи процес наукової сфери або професійної діяльності, розкриваючи його зміст за допомогою дефініцій шляхом виділення необхідних та достатніх ознак поняття.

Усі терміни мають низку характерних ознак, до яких належать: а) системність терміна (зв'язок з іншими термінами даної предметної сфери); б) наявність дефініції (визначення) в більшості термінів; в) моносемічність (однозначність)